

VÍCE NEŽ POLOVINA ČESKÝCH DĚTÍ MLADŠÍCH 13 LET POUŽÍVÁ SLUŽBY, KTERÉ JSOU PRO NĚ NEVHODNÉ

Kamil KOPECKÝ

Více než polovina českých dětí mladších 13 let (reprezentativní vzorek 10-12 let) používá služby, které jsou pro ně nevhodné a rizikové. Vyplývá to z nového výzkumu České děti v kybersvětě, který byl realizován Univerzitou Palackého v Olomouci a společností O2 Czech Republic. Do výzkumu, který probíhal od února do května letošního roku, se zapojilo 27 177 dětí ve věku 7-17 let ze všech krajů ČR (průměrný věk 13 let).

Děti v tomto věku (7-12 let) nejčastěji využívají sociální sítě a instant messengery různého druhu (51,75 %), těsně následované serverem YouTube (41,10 %). Na třetím místě - a to je velmi pozitivní, nalezneme používání různých vzdělávacích zdrojů (Wikipedie apod.), které využívá téměř 30 % dětí ve věku 7-12 let. U dětí jsou populární také stránky s herní tematikou, úložiště souborů a další online služby.

Jak již bylo řečeno, více než polovina dětí ve věku 7-12 let používá sociální sítě a různé druhy messengerů, přičemž dominuje stále ještě Facebook (přestože počet jeho dětských uživatelů klesá), těsně následovaný Instagramem a Snapchatem. Novinkou je nárůst dětských uživatelů služby TikTok, jejíž rizika jsme si podrobně vysvětlovali v [dřívějších textech](#). Tu využívá více než čtvrtina českých dětí (28,48 %). Na dalších místech mimochodem nalezneme také aplikaci [Tellonym](#), jehož aktivní používání potvrdilo 13,14 % českých dětí.

Pokud se zaměříme na věkové rozložení uživatelů těchto sociálních sítí, zjistíme zajímavé rozdíly - zatímco Facebook, Snapchat i Instagram začínají děti aktivně používat kolem věku 12-14 let, TikTok cílí na podstatně mladší děti - již ve věku 10-11 let. Od 13. roku věku pak počet uživatelů TikToku strmě padá dolů, zatímco u ostatních srovnatelných služeb ještě 2 následující roky roste.

Věkové rozložení dětských uživatelů (7-12 let) u dominantních sociálních sítí

Zdroj: Výzkum České děti v kybersvětě 2019

Všechny výše uvedené služby mají definován věkový limit pro užívání 13 let (s drobnými regionálními odchylkami), přesto jen z našeho souboru tyto služby využívá přes 6000 dětí (51 % výzkumného souboru), které daný věkový limit nesplňují. Studie České děti v kybersvětě neposkytuje informace o tom, zda o využívání dané služby vědí rodiče dítěte, podíváme-li se ovšem na naše starší studie Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru (2017) či České děti a Facebook (2015) zjistíme, že u obou studií rodiče většiny dětí potvrdili, že vědí o tom, že má jejich dítě účet na dané síti či službě, přestože nesplňuje věkový limit. V této souvislosti se pak zdají úsměvné snahy zvyšovat hranice pro vstup do sociálních sítí, které k úbytku jejich dětských uživatelů nepovedou (viz komentář např. [zde](#)).

Co tedy dělat, abychom na jedné straně zajistili bezpečí dítěte a na straně druhé dali dítěti dostatek prostoru pro budování jeho online identity? Na prvním místě je třeba říci, že moderní technologie jsou pouhé nástroje a jako takové mají svá pozitiva, negativa a také chyby. Moderní technologie včetně sociálních sítí a messengerů mohou být využity pozitivně (např. ke komunikaci, navazování přátelství a partnerských vztahů, vzdělávání, zábavě, seberealizaci...), ale také negativně (k útoku na dítě, sexuálním zneužitím, dehonestování apod.). K víceméně technickým chybám pak patří četné úniky osobních údajů a citlivých materiálů z prostředí sociálních sítí, které jsou způsobeny např. nedostatečným

zabezpečením (např. uchováváním hesel k účtům v nezašifrované podobě, špatně nastavenými právy k získávání dat z účtů apod.), ale také lidskými chybami.

Zákaz technologie v zásadě problém s online bezpečností neřeší - pokud dítěti zakážeme používání konkrétní služby, kterou chce aktivně využívat, s vysokou pravděpodobností se k dané službě dostane za zády rodiče - mimo jeho kontrolu. Problémem je také tlak sociální skupiny vrstevníků - děti často chtějí používat technologie právě proto, že nechtějí být ve srovnání se svými spolužáky v izolaci. Chtějí být in, chtějí být uvnitř skupiny, chtějí mít kamarády a přátele, chtějí se podílet na online aktivitách svých spolužáků.

Řešením problému je tedy především aktivní rodič (a později také škola). Rodič je v oblasti prevence rizikové chování na internetu centrálním a nejdůležitějším prvkem, má totiž možnost pozitivním způsobem ovlivnit a korigovat aktivity dítěte ve velmi nízkém věku. Podle výsledků studie [Rodič a rodičovství v digitální éře](#) (2018) přes 80 procent rodičů odpovědělo, že vědí, jaké informace na internetu jejich dítě vyhledává a jaké webové stránky navštěvuje. A téměř polovina rodičů pak dětem přístup k závadnému obsahu omezuje (především sexuálně laděný obsah, násilný či odpudivý obsah, nenávistný či urážlivý obsah apod.). Základním nástrojem prevence v rodině je pak dle výsledků výzkumu především ústní dohoda rodiče a dítěte (což ne vždy funguje, zejména pokud rodič nekontroluje, zda je dohoda skutečně dodržována).

Pozitivní informací je, že ačkoli se rodič v online světě dětí často neorientuje a nemá přehled o jednotlivých nástrojích, které jeho dítě používá, má aktivní zájem o to zajistit bezpečí dítěte v kyberprostoru. Přes 75 % rodičů s dětmi nějakým způsobem oblast online bezpečnosti řeší, mezi klíčovými tématy pak rodiče uvádějí především online komunikaci s neznámými lidmi a online seznamování, ochranu osobních údajů a také agresi na internetu. V současnosti existuje pro rodiče dostatek specializovaných internetových stránek, publikací (i v tištěné podobě), filmů a dalších materiálů, existuje celá řada bezplatných vzdělávacích programů cílených právě na osvětu rodičů v oblasti online bezpečnosti apod. Řada programů pak probíhá např. v

součinnosti se základními školami, vzdělávací akce probíhají např. jako součást třídních schůzek či jiných školních akcí (např. projektových dnů).

Pro zajištění bezpečnosti dětí v online prostředí je tedy nejdůležitější především aktivní zájem rodiče, touha poznávat online svět dítěte, nechat se do něj alespoň na chvíli vtáhnout a pochopit jej (nebo se o to alespoň snažit).

Pro E-Bezpečí
Kamil Kopecký